

Vihdin kunnan kaavoitus- ja teknisen lautakunnan lausunto ehdotuksiksi Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmaksi vuosiksi 2022–2027 ja Uudenmaan vesienhoidon toimenpideohjelmaksi vuosille 2022-2027

Vesienhoidon tavoitteena on saavuttaa pinta- ja pohjavesien vähintään hyvä tila. Vihdin alueen vesistöihin ja pohjavesiin liittyvät toimenpiteet hyvän tilan tavoitteen saavuttamiseksi on esitetty ehdotuksessa Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmaksi vuosiksi 2022–2027 sekä ehdotuksessa Uudenmaan vesienhoidon toimenpideohjelmaksi.

Alla Vihdin kunnan kaavoitus- ja teknisen lautakunnan palaute edellä mainittuihin suunnitelmiin ja erityisesti niissä esitettyihin toimenpiteisiin.

Pohjavedet

Vihdin Veden vedenottamot sijaitsevat Nummelanharjun, Isolähteen ja Lautojan pohjavesialueilla. Harjualueella kulkee myös Hanko-Hyvinkää tie ja sinne on sijoittunut niin asutusta kuin teollista toimintaan. Pohjavesien suojeleminen näin ollen alueella ensiarvoisen tärkeää talousveden laadun varmistamiseksi.

Toisella hoitokaudella Uudellamaalla maanteiden pohjavesisuojuuksia oli esitetty 149 kilometrille. Erillishankkeina toteutettavien pohjavesisuojausten kohteiksi oli nimetty mm. Vihdin Nummelanharju, jolla sijaitsevat Vihdin vedenottamot. On hyvin valitettavaa, että jo edellisellä suunnittelukaudella tärkeäksi todettuja kohteita ei ole toteutettu täysimittaisesti.

Liikenteen vesienhoitotoimenpiteiden osalta kaudelle 2022–2027 on ehdotettu, että olemassa oleville teille pohjavesisuojuukset tehdään perusparannusten yhteydessä. Pohjavesisuojausten toteuttamisen viivyttäminen vasta teiden perusparannusten yhteydessä tehtäväksi ei ole hyväksyttävää tilanteessa, jossa yhdyskuntien talousvedenhankintakäytössä olevien vedenottamoiden läheisyydessä teiden pohjavesisuojuuksia ei ole toteutettu.

Vihdin Vesi on selvittänyt kairauksilla ja koepumppauksilla mahdollisuutta uusien vedenottokaivojen perustamiseen nykyisen Rataskorven vedenottamon läheisyyteen. Pohjaveden kloridipitoisuus on kuitenkin korkea, mikä johtuu tiesuolauksesta. Onkin ehdottoman tärkeää, että Väylävirasto toteuttaa suojuukset kriittisille tieosuuksille ja käyttää vaihtoehtoisia liukkaudentorjunta-aineita.

Toimenpideohjelmassa on myös todettu, että Uudellamaalla pohjavesialueille ei ole esitetty toimenpiteitä teollisuus- ja yritystoiminnan kohteiden runsauden ja hatarien rekisteritietojen takia. Vuosille 2022–2027 teollisuuden, yhdyskuntien tai muiden toimijoiden ympäristölupatarpeen harkintaa tai lupaehtojen päivittämistä pohjaveden suojelelun kannalta esitetään Uudellamaalla 12 pohjavesialueella. Pohjavettä mahdollisesti vaarantava uusi teollisuus- ja yritystoiminta pyritään sijoittamaan pohjavesialueiden

ulkopuolelle. Keskeisinä ohjauskeinoina ovat maankäytön suunnittelu ja ympäristöluvut.

Lähtökohtaisesti esitetyt toimenpiteet ovat kannatettavia. Käytännössä kuntien taloudellinen tilanne ja rajalliset valvontaresurssit vaikeuttavat niiden toteuttamista. Maankäytön suunnittelun ohjauksesta huolimatta pohjavesialueille valitettavasti sijoittuu sinne soveltumattomia toimintoja. Ensisijainen toimenpide olisi teollisuus- ja yritystoiminnan rekisterijärjestelmien kehittäminen niin, että luotettavat ja ajantasaiset tiedot olisivat viranomaisten saatavilla. Rekistereissä tulisi pystyä ottamaan huomioon ajansaatossa tapahtuvat muutokset, kuten toiminnanharjoittajan vaihtuminen olemassa olevalla kiinteistöllä.

Yhdyskuntien vesienhoitotoimenpiteet

Uudenmaan toimenpideohjelmassa esitetään, että ”vuosina 2022–2027 vesienhoitoalueen yhdyskuntien jätevedenpuhdistusta tulee edelleen tehostaa. Jätevedenpuhdistamoiden päästöjä voidaan vähentää esimerkiksi ympäristölupien lupaehtoja kiristämällä tai ravinteiden poiston vapaaehtoisella tehostamisella vesiensuojelusopimuksen keinoin.” Lisäksi suunnitelmassa todetaan, että ”Vanhoja, huonosti toimivia tai herkille vesistöalueille jätevesiään purkavia puhdistamoita suljetaan ja jätevesien käsittely keskitetään kapasiteetiltaan riittäville puhdistamoille.” On hyvä, että suunnitelmassa tunnistetaan kaksi erilaista toimintatapaa eli sekä puhdistamoiden toiminnan tehostaminen paikallisena ratkaisuna sekä vaihtoehtoisesti jätevesien käsittelyn keskittämisen. Toimenpideohjelman toimenpiteistä tulee voida soveltaa kulloinkin paikallisiin olosuhteisiin parhaiten soveltuvaa ratkaisua.

Vesien hyvän tilan saavuttaminen

Kolmannella suunnittelukaudella tavoitteena on vesien hyvän tilan saavuttaminen vuoteen 2027 mennessä Uudenmaan vesistöissä. Hyvän tilan tavoite on kannatettava, mutta ei kaikissa tapauksissa realistinen. Ympäristölupaprosessissa arvioidaan vesistökuormituksen vaikutusta vesistölle asetetun tilatavoitteen saavuttamiseen nähden. Tällä hetkellä on epäselvää mikä on tilatavoitteen juridinen merkitys ympäristölupaprosessissa. Laatuvaatimusten alentamisen merkitys on noussut esille ja konkretisoitunut Kuusamon uuden jätevedenpuhdistamon ympäristöluvassa (<https://ylupa.avi.fi/fi-FI/asia/1505661>). Ympäristöluvassa todetaan, että ”Vesienhoidon tilatavoitteille on muodostunut keskeinen merkitys ympäristölupaharkinnassa. Vesienhoitoviranomainen on lausunnossaan ilmoittanut Torankijärven voimassaolevan tilatavoitteen olevan väärä ja on esittänyt tilatavoitteen lieventämistä tyydyttäväksi. Tämän vuoksi aluehallintovirasto ei ole pitänyt Torankijärven hyvän ekologisen tilan saavuttamista lupaharkinnassa keskeisenä.” Lupaviranomainen on tässä yhteydessä pitänyt merkityksellisenä vesistön tilatavoitetta alentamista arvioidessaan puhdistamon ympäristöluvun saamisen edellytyksiä. Näin siitäkin huolimatta, että kuormitus samaan purkuvesistöön jatkui ja väheni aikaisempaan kuormitukseen nähden. On tarpeen selvittää, onko Kuusamon uuden puhdistamon tapauksessa tehty tulkinta tilatavoitteen merkityksestä

ympäristöluvan saantiin nähden pätevä ja yleistettävissä myös muihin lupaprosesseihin. Onko Kuusamon tapauksesta tehtävissä se tulkinta, että epärealistisesti asetettu tilatavoite voi vaikeuttaa tai peräti muodostaa esteen ympäristöluvan saamiselle?

Vesienhoitosuunnitelmista vastuussa olevat ELY-keskukset voivat osana vesienhoidon suunnittelua toteuttaa tarkastelun, jonka perusteella tilatavoitetta alennetaan. Tilatavoitteen alentamisesta on laadittu ohje. Vesistöjen tilatavoitteita on kuitenkin toistaiseksi alennettu vain hyvin harvoin. On epäselvää, mikä on prosessi tai kuka voi pyytää tai edellyttää tilatavoitteen alentamisen tarkastelua tietyn vesistön suhteen. Kuusamon esimerkin perusteella on selvää, että ympäristöluvan varaisella toiminnanharjoittajalla voi olla intressi tällaisen tarkastelun toteuttamiseen.

Onkin pikaisesti tarpeen selvittää seuraavat seikat:

- Mikä on tilatavoitteen juridinen merkitys ympäristölupaprosessissa?
- Onko tilatavoite merkityksellinen itsessään vai määräytyykö luvan saanti pelkästään yksittäisten laatutekijöiden tilaluokkien perusteella (Weser-case)
- Jos tilatavoite on merkityksellinen luvan saannin kannalta, millä tavoin toiminnanharjoittaja tai muu asianomainen voi olla aloitteellinen tilatavoitteen alentamista koskeva tarkastelun toteuttamiseksi. Miten varmistetaan toiminnanharjoittajan oikeusturva?

Vihdin Vesi tulee mitä todennäköisimmin hakemaan ympäristölupaa uudelle Nummelan jätevedenpuhdistamolla, joka purkaa vedet Siuntionjoen vesistöön. Edellä kerrottu huomioon ottaen, tämä ratkaisu voi edellyttää tarkastelua vesien tilatavoitteen alentamisesta Siuntionjoen vesistössä.

Pienten vesistöjen luokittelu

Kaikkia pieniä vesistöjä ei ole vesienhoidonsuunnittelun yhteydessä luokiteltu. Yleistäen voidaan todeta, että mitä pienempiä vesimuodostumia luokitellaan, sitä haastavammaksi tavoite vesien hyvän tilan saavuttamiseksi tulee. Mikäli lisää pieniä vesimuodostumia otetaan mukaan luokitteluun, on varmistettava, että vesistöjen luokitteluun on riittävä tietopohja ja riittävät resurssit myös näiden vesistöjen osalta tarvittaessa toteuttaa tilatarpeen alentaminen. On syytä harkita huolellisesti onko pienien vesimuodostumien lisääminen luokitelluiksi vesistöiksi tarkoituksenmukaista.